תַבּם לֵבְב וְאָמִיץ כֹּחְ (God is) one that is wise of heart and mighty of strength Jb 94, אַמִיץ הָנָה behold, (God is) a mighty one 919, אמיץ גבורות וחוזה כל (Y. is) one that is mighty of strength(s) and one that sees all Si 1518(B),

→ אמץ be strong.

עניך 2 n.m. branch, בּרְאַרִים בְּרֹאשׁ אָמִיר berries in the head of, i.e. topmost, branch Is 176 (+ קּעִיף bough), סְעִיף וֹנִיף וֹנְיִיף וֹנְיִיף וֹנִיף וֹנִיף וֹנִיף וֹנִיף וֹנְיִיף וֹנְיִיף וֹנְיִיף וֹנְיִיף וֹנְיִיף וֹנִיף וֹנִייף וֹנִייִים וֹנִייִים וּנִייִים וּנִייִים וּנִיים וּנִייִים וּנִיים וּיִים וּיִים וּנִיים וּיִים וּיִים וּיִים וֹנִיים וֹנִייִים וְיִיים וֹנִיים וֹנִיים וֹנִיים וֹנִייִים בּיִיים בּיִים בּיִים בּינִיים בּייִים בּינִיים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִים בְּיִייִים בְּיִייִים בְּיִים בְּייִים בְּייִים בְּיִים בְּייִים בְּייִים בְּיִים בְּייִים בְּייִים בְּייִים בְּיִייִים בְּייִים בְּייִּים בְּייִים בְּייִים בְּייִים בְּיִייְים בְּייִייִים בְּיִייְיִים בְּיִי

Pulal Pf. אָמְלֶלוּ, (אָמֶלֶלוּ, אָמְלֶלוּ, אָמְלֶלוּ, אָמְלֶלוּ) אַמְלְלוּ, (אָמֶלֶלוּ) אַמְלְלוּ, (אָמֶלֶלוּ) אַמְלְלוּ, (אַמֶלֶלוּ) שומוא, בובל world Is 244 (+ בובל wither, בובל mourn), בובל world Is 244 (+ בובל mourn), בובל exalted (place), i.e. heavens 244 (if em. במונו בים exalted one of the people of the earth to במונו exalted [place] with the earth), במונו earth 244 (if em.), land 339 (+ בובל with the earth), במונו בים הוא במונו בים במונו בים

or יבוש hi. be ashamed), אבל oil 110 (ון אבל hi. or שבר אבל hi. or שער hi. or שער hi. or שער hi. סער אבל hi. or שער אבל אבל hi. cause Ir 142 (+ אבל sink, אבל אבל אבל מבע אויי מבע אויי מבע אויי מבע אויי מבע אויי מבע המשחדו באבל (one that is) great, i.e. that has many (children) 1 S 25 (+ אבל העיק אבל הו. or that bears (children) וויי אבל אביר וויי אבל הוויי של מבוש breathe out life, שום של מבא המשחל האבל אויי שב מבוש המשחל הוויי של המשחדות מברש המשחדות אבל אויי של המשחדות המשחדות אבל אויי של המשחדות אבל אויי של המשחדות המשחדות המשחדות המשחדות של המשחדות המשחדו

→ אַמַלֶל languishing, אַמַלֶל feeble.

וו, see אמל I, Qal.

סליו (0.0.2 pr.n.m. Aemilius, appar. Aemilius Scaurus, Roman general, הרג אמליוס Aemilius killed 4QMish Cd 24.8.

לבְּלֵל adj. languishing, הְנֵנִי י׳ כִּי אָמְלֵל אָנִי be gracious to me, O Y., for I am languishing Ps 63 (+ הול ni. be dismayed), אָמְלְלִים מְדֶּרֶךְ פִּשְׁעָם languishing because of their sin 107₁₇ (if em. אַרָלִלִים fools).

שמל be feeble.

מְהַהַיְהוּדִים מְּמֵלְלִים ladj. feeble— pl. מְהַהַּיְהוּדִים עְּמֵילְים עִמִּים what are the feeble Jews doing? Ne 334 (or ins. הַאָּמֵלְלִים עִמִּים these feeble).

שמל be feeble.

[ממן, see אמן II, Ni.

בות pl.n. Amam, 1. in southern Judah, near Edomite border, Jos 1526. 2. Beth-amam, perh. ident. with preceding, Beersheba ost. 14 (מות הים; others אמן Baza, Amoz).

1. be trustworthy, faithful, reliable, <SUBJ> Y. Is 497, Israel Ho 121 Ps 7837 (II T) ni. be established),

<COLL> נְאֵמְן + verb, בשׁח ni. be reckoned trustworthy Ne 13₁₃, אנה find heart faithful Ne 9₈, ni. be found faithful Si 44₂₀; רועה he was reliable as a seer Si 46₁₅ (רועה).

- 2. of witness, be declared reliable, אל יאמן איש על let no man be declared a reliable witness against his neighbour CD 10₂.
- 3. be entrusted, attested, אַמְן הוּי נְאָמְן הוּי הַבְּל בֵּיתִי נָאָמְן הוּא he (Moses) is entrusted with all my house Nu 127 (or understand as he is faithful in, §1), ויאמן בתורת[ו] and he was entrusted with his law 4QPsJosb 173, נַאָמָן שְׁמוּאֵל Samuel was attested as a prophet of Y. 1 S 320.
- 4. be firm, lasting, established, <\$UBJ> Israel Is 79
  2 C 2020 (| מֹלְלָהָה hi. prosper), מַמְלְלָה kingdom, 2 S 716 (| מוֹן חוֹ. be established), מַמְלְלָה house 716, מַיִם water Is 3316 Jr
  1518 (+ בּרִית deceitful [brook]), מוֹן covenant Ps 8929 (+ בְּלִילְה deceitful [brook]), מוֹן loyalty Si 5024 (+ בּרִית hi. establish covenant), מַנְרוֹת testimony Ps 935, חַבְּיל testimony 198 (+ בּרַית perfect) Si 3423.24(Bmg) (B בְּלַת knowledge), ווֹן precept Ps 1117, בּרַית name 1 C 1724 (| בּרַיל שׁנְרַל שׁנְרַל שׁנְלְּלַר בַּעָּר בְּעַרְל שׁנִר בַּעָּר בַּעָר בַּעָר בַּעָר בַּעָר בַּעָּר בַּעָר בַעָּר בַעָּר בַעָּר בַעָּר בַעָּר בַעָּר בַעָּר בַעָּר בַעָּר בַעָר בַעָּר בַעָר בַעָּר בַּעָּר בַעָּר בַּעָּר בַעָּר בַּעָּר

⟨PRBP⟩ to Ps 8929; עם with Si 44_{11(B)} (M ש appar. if; + עם descendant) 5024; עם until 2 S 7₁₆ 1 C 17₂₄
(both + עולם eternity); ותאמנה באון זנין עברכה עד עולם and they are established in the ears of your servant for ever 1QH 18_{5(Licht)} (or understand as pi. you have established it).

5. prove trustworthy, be fulfilled, אַדֶּבֶּר (שַּשַּבּּא - substant prophet Si 3621.

⟨PREP> עוֹלֶם until 1 C 1723 (+ □ עוֹלֶם eternity).

6b. firm, enduring, established, of, בּוּת house 1 S 235 2528 1 K 1138 CD 319, בּוֹקוֹף place Is 2223.25, חֶסֶר place Is 553 (+ בַּרִית עוֹלְם everlasting covenant), מַכָּה affliction, Dt 2859 (|| בְּרוֹל || grievous), בְּרוֹל pain Si 3017 (|| עמר || grievous), בּרוֹח עוֹלם eternal rest), ווֹחת עוֹלם decree 1QH 129.

7. ptc. used as a noun, a. trustworthy, reliable, faithful one, <שנה און און בייל pi. cover, i.e. keep secret (:: הוֹלֶךְ רְכִיל one who goes about as a talebearer) Pr 11₁₃, spend night Si 20₄. <כשר און און הוֹלֶךְ בְּיֶרֶ הְטִין faithful ones of the land Ps 1016 (+ בְּיֶרֶךְ הְטִין trustworthy one of spirit Pr 11₁₃.

⟨אַרְנים עִּלְּהַ לְנָאֵמְנִים Ps 1016; בּיְנָאֲמְנִים he deprives trustworthy ones of speech Jb 1220 (Il בְּלַבְּן elder); they will see your righteousness through your faithful one GnzPs 211, הכביד באמנו he made heavy the command of his word through his faithful one 46 (Il בַּרְי נַאְמֵנוֹ servant).

7b. trustworthiness, ובקרוה נאמנות and they shall examine her concerning (her) trustworthiness 4QOrda 29.

7c. certainty, הוֹדְעְחִי נֶאֱמְנָה I proclaim a certainty Ho 59.

8. fem. ptc. used as adv., faithfully, נאמנה שמעתי I have faithfully listened to your marvellous counsel 1QH 12₁₂.

Also 1QM 16₁₇ + Sup (ነጋጽ[3).

≪SYN> ¡¡⊃ ni. be established.

Pi. Pf. מנחה אמנחה אמנחה ב-a. establish, אמנחה לי your covenant you established for me 4QBarka 14. b. trust, רוח ... חכמת גבותה מאמנת בכול a spirit of ... mighty wisdom which trusts in all

the deeds of God 1QS 43 (II שען ni. lean). Perh. also 1QH 185 (see Ni., §3a).

Hi. Pf. הָאֵמֶינוּ, (הָאֵמֶנְתִּי) הָאֲמַנְתִּי), הָאֵמֶנְתִי), הָאֵמֶינוּ, (הָאֵמֶנְי, (הָאֵמֶין; impf. מָאָמִין, 2ms מַאָמִין תַּאָמֵין, הַאָמָן, הַאָמָינוּ, (מַאָמֵין, 2ms), יַאָמִינוּ, הַאָמֵינוּ, (מַאָמִינוּ, (מַאָמִינוּ, נְיַאָמֵן waw מַאָמִינִים, מַאָמִינִים, מַאָמִינִים, מַאָמִינִים, מַאָמִינִים, בּאָמִינִּ

1a. believe, trust someone, <SUBJ> Israel Ex 4_{1.8} 14₃₁ Dt 9₂₃ (all three | ממנו listen) Is 43₁₀ 2 C 20₂₀ 32₁₅ (:: מוֹן hi. deceive, הוֹס hi. mislead), בּטְ people Ex 14₃₁ 19₉, Jacob Gn 45₂₆, Sihon Jg 11₂₀, Achish 1 S 27₁₂, Jeremiah Jr 12₆, Gedaliah 40₁₄, Y. Jb 4₁₈ (:: בּישׁ charge with error) 15₁₅, subject not specified Is 53₁ Mc 7₅ (|| המוֹן דייונד rrust) Pr 26₂₅ Si 7₂₆ 12₁₀ 36₃₁ 37₁₃ 4Q424 1₇ (||מֹן בּיִּבּוֹן) 1₈ (||מֹן בֹּיִרְּחַוֹּן).

<OBJ> מיט man 4Q424 17 ([מין]) 18 ([יחאמן יון)).

⟨PREF> → of object, Gn 45₂₆ Ex 4_{1.8} Dt 9₂₃ Is 43₁₀ 2 C
32₁₅ Jr 40₁₄ Si 37₁₃.

בְּ of object, Ex 14₃₁ 19₉ 1 S 27₁₂ Jr 12₆ Mc 7₅ (+ צַרַ בְּּ friend) Jb 4₁₈ (+ בְּבֶּר שִׁ servant) 15₁₅ (+ פָּרְר holy one) Pr 26₂₅ 2 C 20₂₀ (+ אָבֶן prophet) Si 7₂₆ 12₁₀ (+ אַבָּע ptc. enemy) 36₃₁ (C + אַבָּ army, D + בּרָר דָר troop).

כסבו אמין אמין אמין who will trust Si 3631 3713, var. Is 531, האמין בה מא משנואה אל תאמן בה as for her that is hated, do not trust her Si 726, לא־הָאָמִין סִיחוֹן אַתִּישִׁרְאַל עבר בּנְבֵלוֹ Sihon did not trust Israel to pass through his territory Jg 1120 (or em. אָבָה וַיְמָאַן סִיחוֹן חַת to הַאָּמִין סִיחוֹן Sihon was not willing and he refused to allow Israel).

1b. believe, trust something, <SUBJ> Israel, Ex 48.9 (וו שמע listen) Ps 7832 10612.24 11966, און און ptc. worshipper GnzPs 18, Queen of Sheba 1 K 107||2 C 96, Job Jb 3912, און simple one Pr 1415 (:: בגר consider), בגר traitor 1QpHab 24 ([בידון הוון הוון הוון און wicked person Jb 1531, subj. not specified Si 1311 (+ הוון trust) 163 (ווחטם) 1QH 814 4Q424 21.

ם of object, Ps 78₃₂ (+ אם חו. ptc. wonder) 106₁₂ (+ בְּרָקּר word) 119₆₆ (+ בְּרָת commandment) Jb 15₃₁ (אָטָן word) 39₁₂ Si 16₃ (+ בְּרִים life) GnzPs 1₈ (+ בְּרִר קר) 1QpHab 2₄ (+ ברית covenant) 2₁₄ (+ בוואר).

1c. believe, trust, Y., SUBJ> Israel Ex 1431 Nm 1411 (:: אָרְאָ pi. despise) Dt 132 Ps 7822 (וו חטם trust) 2 C 2020, אוֹן father 2 K 1714 (+ שמה listen, קשה שמף hi. stiffen neck), אוֹן man of Nineveh Jon 35, Abraham Gn 156, Moses and Aaron Nm 2012 (+ שמף hi. sanctify), subj. not specified Si 1515.

<PREP> → of object, Gn 156 Ex 14₃₁ Nm 14₁₁ 20₁₂ Dt 1₃₂ 2 K 17₁₄ Jon 3₅ Ps 78₂₂ 2 C 20₂₀ Si 15₁₅.

1d. believe, trust that, (1) with בּ, <suשון> Israel Ex 45, אָלֶן king Lm 4₁₂, בשׁ ptc. inhabitant Lm 4₁₂, Job Jb 9₁₆, subj. not specified Hb 1₅.

COLL> $\supset$ that, + verb (subj. in brackets) $\sqcap \aleph \urcorner$ ni. appear Ex 45 (Y.), $\upharpoonright \aleph$ hi. listen Jb 9₁₆ (Y.), $\urcorner \bowtie \square$ pu. be told Hb 1₅ (deed), $\aleph \urcorner \square$ come Lm 4₁₂ (emeny).

(2) with inf., בְּמוּבְ־י לְרְאוֹת בְּטוּבּ־י I believe that I will see the goodness of Y. Ps 27₁₃, לא־יַאָמִין שׁוּב מְנִי־חֹשֶׁך he does not believe that he will return from the darkness Jb 15₂₂.

1e. believe, have faith, used absolutely, אַבשׁבּא people Ex 431, עָביץ violent one 1QpHab 26, Israel Is 79, psalmist Ps 11610, subj. not specified Is 2816 Jb 2924.

COLL הַמְאָמִין לֹא יָחִישׁ he who believes will not be in haste Is 2816.

- 2. have assurance of, confidence in, one's life continuing, וְלֹא חַאָּמִין בְּחַיֶּיךְ and you will have no assurance of your life Dt 2866 (+ בּחַיִּדְן מְּלְאִין בְּחַיִּין and your life shall be in suspense), יְקוֹם וְלֹא בַּאָמִין בַּחַיִּין he (the wicked) rises up, though he has no confidence in (his) life Job 2422 (mss בְּחַיִּין in his life), (וֹשׁ נַאִּמִין וְןְּן we have no assurance of our lives 4QPrFêtesb 392.
- 3. stand still, לא־וַאָּמִין כִּי־קוֹל שׁוֹפָּר (horse) does not stand still at the sound of the trumpet Jb 39₂₄.

Also Si 45₁₃ 4QDibHama 3.2₁₂ fr. 7₁₆.

שמע, דמם trust, שמש listen.

שְׁמֶן faithfulness, אָמֶן faithfulness, אָמֶן faithfulness, אָמֶן faithfulness, אָמֶן faithfulness, אָמָן faithfulness, אָמָן faithfulness, אַמָן faithfulness, אַמַן faithfulness, אַמ

אמן (אומן Q) אמן (אומן אומן); f. אֹמֶנְים אֹמֶן (פּאומן); f. אֹמֶנְים אֹמֶנִים (פּאומניי (פּאומניי אַמְנִים); pl. אֹמְנִים (אַמְנִים, Q); pass. Si אַמְנִים (פּאמניי (פּאמניי (פּאמניי)); אַמָנִים (אַמניי).

1a. active ptc. as noun, guardian, foster parent, (wet-)nurse, to young child (Ru 4_{16} 1QH 7_{22} $9_{31.36}$), specif. sucklings (Nm 11_{12} CD 11_{11}), and to older child (2 S 4_4), to royal children (2 S 4_4 2 K $10_{1.5}$).

אנופן אויה לפשן hi. ptc. fem. nursing mother), אטן carry child Nm 11₁₂ (+ הוה בחיק in במדיץ child Nm 11₁₂ (+ הוה ביחיק in bosom; + הרה conceive, ילר give birth) 2 S 44 CD 11₁₁, ווון flee 2 S 44, הביח שלח reply 2 K 10₅ (וון פול הביח one who is over the palace, אַשֶּׁר־עַל־הַבּיַח one who is over the city).

CSTR> חיף אומניו bosom of its foster parents 1QH 722(mg) (+ בחיף as a child plays in), רחיף מה מנותי as a child plays in), פחיף וומנחי in the bosom of my foster mother 931 (+ אָב father, מאַ mother, הרה, ptc. fem. one who conceives).

⟨PRBP⟩ היה ל be (as) Ru 4₁₆ (+ קריק hi. place thild in bosom).

שׁים as, + שׁים place, i.e. appoint 1QH 7₂₁ (+ לאנשי מופת לאנשי מופת to men of, i.e. who cause, marvel; || אָב father), קום pilp. provide, i.e. nourish in bosom 9₃₆ (+ כול מעש[י] for all your works; || רחם pi. ptc. fem. one who gives birth, + אַא, אַא mother).

שלח אָל elder, שׁל send letters to 2 K 10₁ (II) פּל elder, פֿל officer). כבּסבוב פּל appar. the guardians (in respect of) Ahab 2 K 10₁ (or del. אַחְאָב or em אָּחִבְּנֵי אַחְאָב of those who were bringing up the children of Ahab, as §2).

1b. pass. ptc. as noun, foster child, <\$UBJ> היה be
Pr 8₃0 (if em. אַמָּלוֹן confidant; + וֹשְׁלֵּלוֹּן beside him).

2a. active ptc. as verb, foster, bring up, <\$UBJ> Mordecai Est 27. <OBJ> Hadassah Est 27, ☐ child 2 K 101 (if em.; see §1a, Coll.).

2b. pass. ptc. as verb, be brought up, be trained, pass. ptc. as verb, be brought up on purple, i.e. children of Jerusalem Lm 45=4QapLama 1.210 ([עול[ע]), ווול[ע] אמנה היא העמירה if it (animal) is trained, maintain it Si 722.

3. inf., fostering, being fostered, בּאָטֶר הֶּיְחָה בּאָטְר הְיִחָה sa it was during her (Esther's) fostering with him (Mordecai) Est 2₂₀ (if em. אָמָה fosterage).

SYN> §1a ¬¾ father, ¬¬¬ elder.

Ni. Impf. בְּאְמֵנְה —be carried (like an infant by its nurse), בְּלִיצֶר מֵלְּבֶּר מֵל בְּר מַל and your daughters will be

carried at the side Is 604 (or em. will lead the way, from אמן will be carried).

→ אָמְנָה fosterage.

ן אָבְן חַלְאִים מַעְשֵׁה יְדֵי אָפָן / n.m. artisan, <CSTR יְאָרִם מַעֲשֵׂה יְדֵי אָפָן / like jewels, the work of an artisan's hands Ca 72, וְאָרִין אַבְּלוֹן אַבְּלוֹן and I was with him (as) an artisan Pr 830 (if em. אָמוֹן and I was with him (as) an artisan Pr 830 (if em. אָמוֹן הוֹלְרֹּה, the rest of the artisan(s) he took into exile Jr 5215 (if em. אָמוֹן multitude; II2 K 2511 הַמוֹן multitude; IIJr 399 שם people).

לְבָּלְ 30.0.35.1 adv. amen, truly, 1. solemn formula of confirmation, oft. אָמֵן אָמֵן אַמּן אַמּן (see Coll.), pronounced by individual, or, usu., group, a. in affirmation of oath or curse, אַמן אָמֵן אָמָן and the woman shall say, Amen, Amen Nm 522, וְעָנוּ כְלֹ־ הָעָם and all the people shall answer and say, Amen Dt 2715, sim. 2716+10t Ne 513 1QS 210.18 4QBera 3.21.5.6 ((אַמן אַמֹן) 3.210 11QapPsa 11 43 53 (both [אַמֹן אַמֹן)).

c. in affirmation of other words, perh. regarded as in effect blessing or curse, 1 K 1₃₆ Jr 11₅ 28₆.

d. in support of someone's claim, אחי יענו ל' אמן my brothers will testify for me (saying), Amen Meṣad Hashavyahu ost. 1₁₁.

2. as noun, Amen, <CSTR> אלהי אמן the God of